

Høring om endringer i gebyrstrukturen

i Brønnøysundregistrene

19.05.2021

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
1 Hovedinnholdet i forslaget	4
2 Bakgrunnen for forslaget	5
2.1 Historikk	5
3 Prinsipper for ny gebyrstruktur.....	7
4 Forslag til finansiering av registertjenestene og øvrige tjenester levert av Brønnøysundregistrene.....	9
4.1 Forslag til innføring av nye gebyrer.....	9
4.1.1 Førstegangsregistrering i Enhetsregisteret	9
4.1.2 Registrering av konkursåpning i Konkursregisteret	10
4.2 Forslag til endringer av dagens gebyrer	12
4.2.1 Førstegangsregistrering i Foretaksregisteret	12
4.2.2 Registreringer i Løsøreregisteret	13
4.3 Forslag om finansiering gjennom påslag på andre gebyrer	15
4.3.1 Regnskapsregisteret.....	15
4.3.2 Gjeldsordningsregisteret.....	16
4.4 Finansiering av registre som statsoppdrag	17
4.4.1 Registeret for offentlig støtte.....	18
4.4.2 Frivillighetsregisteret	18
4.4.3 Oppgaveregisteret.....	18
4.4.4 Gebyrsentralen	19
4.4.5 Kommunalt rapporteringsregister	19
4.4.6 Ektepaktregisteret.....	19
4.5 Finansiering av særfinansierte registre og oppdrag	20
4.5.1 Akvakulturregisteret.....	20
4.5.2 Registeret for utøvere av alternativ behandling	20
4.5.3 Jegerregisteret.....	20
4.5.4 Partiregisteret	21
4.5.5 Reservasjonsregisteret.....	21
4.5.6 EMAS – Eco-Management and Audit Scheme.....	21

4.5.7	Kontroll av medlemslister for tros- og livssynssamfunn	21
5	Gebyrgrunnlag	21
6	Økonomiske og administrative konsekvenser	24
6.1	Konsekvenser for næringslivet	24
6.2	Konsekvenser for offentlig sektor	25
7	Forslag til lov- og forskriftsendringer	25

1 Hovedinnholdet i forslaget

Nærings- og fiskeridepartementet sender med dette forslag til endringer i forskrift 11. desember 2015 nr. 1668 om gebyr til Brønnøysundregistrene (gebyrforskriften), lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven) og i lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret (enhetsregisterloven) på høring.

Forslaget innebærer at det etableres en ny gebyrstruktur for finansiering av Brønnøysundregistrenes tjenester. Formålet med ny gebyrstruktur er todelt. For det første skal den redusere dagens overprising av enkelte gebyrer slik at gebyrinntektene ikke overstiger kostnaden ved å produsere og levere de ulike tjenestene. I tillegg har forslaget til hensikt å etablere en hensiktsmessig kostnadsfordeling mellom eksisterende registre i tråd med prinsippene i R-2015-112 om bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering fra Finansdepartementet.

Brønnøysundregistrene er et bruttobudsjettert forvaltningsorgan. Det innebærer at hoveddelen av tjenestene fra Brønnøysundregistrene er brukerfinansiert i form av gebyrer. Gebyrene som betales for registrering i og utlevering av opplysninger fra registrene, dekker kostnader til drift og forvaltning av registrene. Driftskostnader inkluderer andel av tjenesteeierfinansiering for Altinn, betalt merverdiavgift og pensjonskostnader.

De samlede kostnadene for 2022 som legges til grunn i kostnadsgrunnlaget for ny gebyrstruktur, er 415,89 mill. kroner. Med en videreføring av gebyrinntektskravet i 2021 på 520,99 mill. kroner, gir dette en samlet overprising i 2022 på om lag 105 mill. kroner. En eventuell reduksjon av dagens gebyrinntektskrav vil bli vurdert og eventuelt fremmet for Stortinget i den ordinære budsjettprosessen.

Dagens gebyrinntekter kommer i hovedsak fra Løsøreregisteret og Foretaksregisteret. Den største delen av dagens overprising er knyttet til gebyrene i Løsøreregisteret. For å møte kravene i rundskrivet om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering er det nødvendig å innføre nye gebyrer for å sikre en mer hensiktsmessig kostnadsfordeling.

Departementet foreslår en vesentlig omlegging i gebyrstrukturen for Brønnøysundregistrene, der siktemålet er at gebyrene for gebyrbelagte registre skal dekke kostnadene til drift av det enkelte registeret. Det er også et siktemål at det ikke skal kreves inn mer i gebyr enn det driften av registeret koster. Departementet foreslår derfor å unnta enkelte, små registre fra gebyrstrukturen. I høringsnotatet gjøres det rede for bakgrunnen for forslaget, forslag til endringer, og administrative og økonomiske konsekvenser av forslaget. Se kapittel 7 for utkast til nye lovhemler og utkast til revidert gebyrforskrift.

Konkret foreslår departementet at det *innføres gebyr* for førstegangsregistrering i Enhetsregisteret og registrering av konkursåpning i Konkursregisteret. For Regnskapsregisteret foreslås det at kostnadene dekkes gjennom gebyrene i Foretaksregisteret. Dette er omtalt i punkt 4.1.

Departementet foreslår en *reduksjon i gebyrene* i Løsøreregisteret. For Foretaksregisteret foreslås det en videreføring av dagens satser. Dette er omtalt i punkt 4.2.

Gjeldsordningsregisteret foreslås finansiert gjennom et *påslag på gebyrene i Løsøreregisteret*. Dette er omtalt i punkt 4.3.

Departementet foreslår at enkelte registre finansieres som statsoppdrag og dermed *unntas* fra gebyrstrukturen. Dette gjelder Frivillighetsregisteret, Oppgaveregisteret, Registeret for offentlig støtte, Kommunalt rapporteringsregister og Gebyrsentralen. Det foreslås også at dagens gebyr i Ektepaktregisteret *oppheves*, og at registeret finansieres som et statsoppdrag. Dette er omtalt i punkt 4.4.

Brønnøysundregistrene utfører en rekke oppdrag på vegne av andre offentlige virksomheter, hvor kostnadene dekkes ved fakturering av oppdragsgiver eller gjennom rammeoverføringer i statsbudsjettet. Disse omtales som særfinansierte registre.

Departementet foreslår ikke endringer i finansieringen av de særfinansierte registrene. Det legges opp til at det på sikt er mulig å inkludere også de særfinansierte registre i den foreslåtte gebyrstrukturen. Dette er omtalt i punkt 4.5.

Tabell 1: Oversikt over kostnadsgrunnlaget for 2022, fordelt på register

Register	Driftskostnad	Totalkostnad	Prosentvis fordeling
Løsøreregisteret	81,03 mill. kroner	94,69 mill. kroner	22,43 %
Konkursregisteret	12,13 mill. kroner	13,81 mill. kroner	3,36 %
Regnskapsregisteret	51,47 mill. kroner	60,62 mill. kroner	14,25 %
Enhetsregisteret	107,57 mill. kroner	122,52 mill. kroner	29,77 %
Foretaksregisteret	109,09 mill. kroner	124,25 mill. kroner	30,2 %
Totalt	361,29 mill. kroner	415,89 mill. kroner	100 %

Utgangspunktet for kostnadsgrunnlaget for gebyrene er de registrene som er nevnt i tabellen over, og er på om lag 361,29 mill. kroner. Med tillegg for merverdiavgift, avskrivning for ny registerplattform og for kostnader tilknyttet Gjeldsordningsregisteret og driftskostnader i forbindelse med løsning for innsendelse av mellombalanser, får vi en totalkostnad på 415,89 mill. kroner. Se kap. 5 for nærmere informasjon om kostnadsgrunnlaget for gebyrene og fordeling på de ulike registrene.

2 Bakgrunnen for forslaget

2.1 Historikk

De første oppgavene Brønnøysundregistrene fikk, var tidligere blitt utført av domstolene. Gebyret for Brønnøysundregistrenes tjenester ble derfor koblet til rettsgebyret. Det var derfor liten fleksibilitet til å justere gebyrer og priser i tråd med endringer i registrenes kostnader til de ulike tjenestene. Som et eksempel kan nevnes at fra Løsøreregisteret ble opprettet i 1981, og frem til 2002 ble rettsgebyret økt fra 250 til 700 kroner.

Nærings- og handelsdepartementet gikk i Ot.prp. nr. 61 (2002–2003) inn for at gebyr for tjenester fra Brønnøysundregistrene ikke lenger skulle være koblet til rettsgebyret, noe som ga større rom for fleksibilitet ved fastsettelse av gebyrene. Gebyrstrukturen for registrene i Brønnøysundregistrene ble isteden vurdert gruppevis ut fra hvilke brukere det ble ytt tjenester for. Foretaksregisteret dekket etter dette kostnadene for Enhetsregisteret, Regnskapsregisteret og Oppgaveregisteret, mens Løsøreregisteret dekket kostnadene ved Konkursregisteret og Konkurskarantenerregisteret.

Forskrift 16. desember 2003 nr. 1551 om gebyr for tjenester fra Brønnøysundregistrene (gebyrforskriften) fastsatte at gebyrene skulle dekke kostnader til drift og utvikling av registrene, og ligger til grunn for dagens gebyrstruktur.

Finansdepartementets rundskriv R-2006-112 *Retningslinjer for gebyr- og avgiftsfinansiering av statlige myndighetshandlinger* trådte i kraft i juni 2006, og fastsatte nye retningslinjer for statens gebyr- og avgiftsfinansiering. Rundskrivet fastsatte at gebyret normalt fullt ut skal dekke kostnaden ved å produsere den gebyrbelagte handlingen (for eksempel en registrering eller avgivelse av opplysninger), men at det ikke bør legges inn krav til overskudd i beregningsgrunnlaget.

Fra 1. januar 2016 trådte nytt rundskriv R-2015-112 *Bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering* (rundskrivet) fra Finansdepartementet i kraft. Rundskrivet fastsetter at gebyrer skal ha et begrenset statsfinansielt formål, hvilket betyr at mottakeren ikke skal betale mer enn kostnadene av å produsere og levere tjenesten. Gebyrordninger kan etableres når det offentlig utfører en klart definert tjeneste overfor betaleren og det ikke betales for noe annet eller mer. Samtidig fremheves det i rundskrivet at kostnadene ved å administrere ordningen bør stå i rimelig forhold til inntektene.

I 2015 utredet Nærings- og fiskeridepartementet i samarbeid med Brønnøysundregistrene behov for endringer i gebyrforskriften med utgangspunkt i prinsippene i Finansdepartementets rundskriv. Formålet med utredningen var å få et bedre kunnskapsgrunnlag om inntekter og kostnader ved Brønnøysundregistrene. Utredningen viste at inntektene oversteg kostnadene, og departementet utarbeidet derfor en ny forskrift om gebyrer til Brønnøysundregistrene som innebar flere endringer i gebyrstrukturen.

Forskrift 11. desember 2015 nr. 1668 om gebyr til Brønnøysundregistrene trådte i kraft 1. januar 2016. Satsene for elektronisk innsendelse ble satt ned, avgivelse av informasjon på nett ble gratis, tilgang til åpne data i maskinlesbare formater ble økt og årsavgiften for frivillige organisasjoner ble fjernet.

Sett i lys av kravene i R2015-112 er det fortsatt uoverensstemmelse mellom kostnader og gebyrer i Brønnøysundregistrene. Allerede da gebyrforskriften av 2015 ble sendt på høring, varslet departementet at det var sannsynlig at en revidert kostnadsanalyse ville føre til nye endringer i gebyrstrukturen. Departementet har derfor gjennomført en samlet gjennomgang av gebyrstrukturen i Brønnøysundregistrene.

3 Prinsipper for ny gebyrstruktur

Brønnøysundregistrene har i dag forvalteransvaret for 17 registre.¹ I tillegg har Brønnøysundregistrene ansvaret for ELMER² og SERES³, samt Gebyrsentralen og kontroll av medlemslister for tros- og livssynssamfunn. Målsettingen med departementets forslag til ny gebyrstruktur for finansiering av Brønnøysundregistrenes registre med tilhørende registertjenester, er å gjøre gebyrstrukturen mer kostnadsriktig gjennom å sette opp en ny fordeling av kostnadsgrunnlaget for gebyrene med utgangspunkt i Finansdepartementets retningslinjer. Forslag til ny gebyrstruktur innebærer at kostnadene fordeles på flere gebyrer enn i dag, slik at en oppnår en mer kostnadsriktig fordeling mellom registrene. For å fjerne overprisingen i sin helhet vil det være behov for å redusere Brønnøysundregistrenes gebyrinntektskrav.

I rundskriv R-2015-112 har Finansdepartementet fastsatt vilkår for statlig gebyr- og avgiftsfinansiering. Rundskrivet omhandler både vilkårene for å etablere nye gebyrer og hvordan gebyrer bør fastsettes og administreres. Bestemmelsene gjelder for alle gebyrer som inngår i finansieringen av statlig fastsatte tjenester. Noen eksempler på slike tjenester er tillatelser, registreringer, kontroll, tilsyn og rettsprosesser.

Rundskrivet krever at det er overenstemmelse mellom kostnader og gebyrer i Brønnøysundregistrene. I tillegg krever rundskrivet at gebyret så langt det er mulig, kun skal dekke kostnaden ved å utføre den aktuelle tjenesten det betales gebyr for.

Konkret skal beregning av gebyrsatsene ifølge R-2015-112 gjøres etter følgende hovedprinsipper:

1. Betalingen skal ikke overstige kostnaden ved å produsere og levere tjenesten.
2. Betalingen bør fullt ut dekke kostnaden ved å produsere og levere tjenesten basert på kostnadseffektiv drift.
3. Gebyret bør beregnes på grunnlag av gjennomsnittskostnaden ved å produsere og levere tjenesten slik:
 - a. Dersom den gebyrbelagte tjenesten ikke påvirker faste kostnader, beregnes satsene på grunnlag av de gjennomsnittlige variable kostnadene.
 - b. Dersom den gebyrbelagte tjenesten påvirker faste kostnader, tas også tillegget i de faste kostnadene med i beregningsgrunnlaget.
4. Det skal ikke legges inn krav til overskudd i beregningsgrunnlaget.
5. Gebyret bør teknisk utformes slik at det best mulig sikrer samsvar mellom betaling og kostnader ved produksjon og levering. Betalingen bør enten basere seg på standardiserte satser («prislister») for ulike tjenester eller på faktisk medgått ressursforbruk knyttet til tjenesten betaleren mottar.

¹ Løsøreregisteret (1980), Ektepaktregisteret (1981), Regnskapsregisteret (1981), Foretaksregisteret (1988), Gjeldsordningsregisteret (1991), Konkursregisteret (1993), Enhetsregisteret (1995), EMAS (ECO - Management and Audit Scheme) (1997), Oppgaveregisteret (1997), Jegerregisteret (1999), Reservasjonsregisteret (2001), Partiregisteret (2001), Register for utøvere av alternativ behandling (2004), Kommunalt rapporteringsregister (2006), Akvakulturregisteret (2006), Frivillighetsregisteret (2009) og Registeret for offentlig støtte (2016).

² Enklere og mer effektiv rapportering

³ Semantikkregister for elektronisk samhandling.

6. Dersom en tjeneste utføres flere steder, bør det normalt beregnes en gjennomsnittskostnad for den samlede aktiviteten ved alle forvaltningsenhetene. Kostnadsforskjeller mellom ulike forvaltningsenheter er isolert sett ikke tilstrekkelig for å fravike de vanlige gebyrprinsippene, og det kan i slike tilfeller vurderes en felles gebyrsats for samme tjeneste.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at hovedprinsippet for den nye gebyrstrukturen for Brønnøysundregistrene er at identifiserbare tjenester skal gebyrlegges. Etter departementets vurdering bør det også legges vekt på å utforme gebyrstrukturen slik at den er levedyktig på lang sikt, og samtidig gir rom for justeringer på kort sikt.

Identifiserbare tjenester betyr i denne sammenhengen en klart definert tjeneste som Brønnøysundregistrene leverer og som andre har nytte av. Eksempler på identifiserbare tjenester er registrering av næringsdrivende foretak i Foretaksregisteret og registrering av virksomheter i Enhetsregisteret.

Gebyrberegningen vil imidlertid også måtte baseres på noe skjønn, særlig fordi det alltid vil være usikkerhet knyttet til volumanslag og andel elektronisk innsendelse. I noen tilfeller og for enkelte tjenester kan det også være aktuelt å avvike fra hovedregelen. Dette gjelder tilfeller hvor:

- administrasjonskostnaden knyttet til innkreving av gebyret vil bli større enn inntektene. Dette gjelder tjenester knyttet til registre med svært få registreringer og hvor administrasjonskostnadene ved et gebyr ikke vil stå i rimelig forhold til inntektene.
- Brønnøysundregistrene utfører tjenester som kan identifiseres, men som ikke har noen identifiserbare eksterne brukere som det er naturlig eller ønskelig å gebyrlegge. Dette gjelder typisk statsoppdrag eller samfunnsoppdrag som det er mer hensiktsmessig at dekkes over statsbudsjettet.

Når det gjelder fordeling av faste kostnader, kan det være vanskelig å finne en objektiv, korrekt fordeling. Faste kostnader kan være felles for én tjeneste eller for en gruppe tjenester. Faste kostnader som kan knyttes til spesifikke tjenester, skal fordeles på den eller de aktuelle tjenestene. I andre tilfeller kan det være faste kostnader som ikke kan henføres til én eller flere spesifikke tjenester. Slike tilfeller kan løses gjennom et påslag på alle gebyrene eller ved at den aktuelle kostnaden finansieres som et statsoppdrag.

Enkelte av tjenestene i Brønnøysundregistrene har lave kostnader og et lavt saksvolum. Fra rundskrivet om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering fremkommer det at kostnadene ved å administrere en gebyrordning bør stå i rimelig forhold til inntektene. Det er usikkert om enkelte av de mindre tjenestene i Brønnøysundregistrene tilfredsstiller dette vilkåret. Det foreslås derfor en nedre grense for hvor stor prosentandel av totalkostnadene et register eller en tjeneste skal stå for, før det innføres gebyr. Departementet foreslår at denne grensen settes til én prosent. Departementet vil arbeide videre med en nærmere analyse av de enkelte mindre registrene. Frem til en slik analyse er gjennomført, anser departementet en prosentregel som en hensiktsmessig løsning på kort sikt. En slik analyse

vil også kunne medføre at det blir aktuelt å gjøre endringer for enkelte særfinansierte registre i fremtiden. Det viktigste nå er å få på plass en overordnet gebyrstruktur for de største registrene, og å redusere dagens overprising.

4 Forslag til finansiering av registertjenestene og øvrige tjenester levert av Brønnøysundregistrene

Brønnøysundregistrene utvikler og driver digitale tjenester som effektiviserer, samordner og forenkler dialogen med det offentlige for personer og virksomheter. I dette kapittelet gjennomgås hvert av de 17 registrene og øvrige tjenester med forslag til finansiering av disse.

4.1 Forslag til innføring av nye gebyrer

4.1.1 Førstegangsregistrering i Enhetsregisteret

Enhetsregisteret skal bidra til å fremme effektiv utnyttelse og samordning av offentlige opplysninger om virksomheter og andre registreringsenheter. Enhetsregisteret skal entydig identifisere registreringsenhetene ved tildeling og registrering av organisasjonsnummer. Registeret inneholder grunnleggende informasjon (grunndata) om virksomheter som har registreringsplikt i et tilknyttet register, dvs. Foretaksregisteret, Merverdiavgiftsregisteret, arbeidsgiverdelen av Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret, Statistisk sentralbyrås Virksomhets- og foretaksregister, Stiftelsesregisteret, Skattedirektoratets register over upersonlige skattytere og Konkursregisteret. Enhetsregisteret er en nasjonal felleskomponent, og grunninformasjonen dette gir skal brukes av alle offentlige organer. Registeret inneholder grunndata om virksomheter i næringslivet, frivillig sektor og offentlig sektor. Av enhetsregisterloven § 11 fremkommer det at tilknyttede registre har rett og plikt til å gjenbruke opplysningene i Enhetsregisteret. Mange foreninger og andre uten registreringsplikt registrerer seg frivillig i Enhetsregisteret. Registreringen er i dag gratis.

Aktuelle oppgaver tilknyttet registertjenesten i Enhetsregisteret er saksbehandling i forbindelse med meldingskontroll ved nyregistrering av virksomheter og endringsmeldinger, veiledning i enkeltsaker, drift og forvaltning, vedlikehold og utvikling.

Førstegangsregistrering i Enhetsregisteret skjer ved at virksomheten melder grunnleggende opplysninger som er nevnt i enhetsregisterloven direkte til Enhetsregisteret eller til tilknyttet register hvor virksomheten har registreringsplikt. Hvis meldingen sendes til tilknyttet register, skal dette straks videreformidle opplysningene til Enhetsregisteret.

Førstegangsregistrering av virksomheter i Enhetsregisteret er en identifiserbar tjeneste. I tråd med prinsippene for ny gebyrstruktur bør slike tjenester gebyrlegges særskilt. Estimerte kostnader i Enhetsregisteret i 2022 er 122,52 mill. kroner som i dag dekkes gjennom gebyrene i Løsøreregisteret og Foretaksregisteret.

Virksomheter som registreres i Foretaksregisteret, Konkursregisteret eller Stiftelsesregisteret bør etter departementets syn samtidig også betale for registreringen i Enhetsregisteret. Det foreslås at dette løses gjennom et påslag på gebyrene i hhv. Foretaksregisteret, Konkursregisteret og Stiftelsesregisteret. På denne måten vil disse virksomhetene kun betale ett gebyr som dekker registreringskostnaden i begge registrene. Departementet foreslår å fritta ungdoms- og studentbedrifter for registreringsgebyr (om lag 2 000 hvert år). Ungdoms- og studentbedrifter er en del av undervisningsopplegget i skolen, og kan etter departementets syn defineres som et statsoppdrag. Hensikten med ungdoms- og studentbedriftene er i hovedsak knyttet til undervisningsformål, og det anses på bakgrunn av dette ikke hensiktsmessig at slike virksomheter må betale et eget gebyr.

Virksomheter som foreslås gebyrbelagt er enkeltpersonforetak, foreninger, eierseksjonssameier, tingsrettslig sameie, norskregistrert utenlandsk foretak, selskap med begrenset ansvar, andre bo, andre enkeltpersoner registrert i tilknyttede registre, annen juridisk person (unntatt ungdoms- og studentbedrifter), Den norske kirke, verdipapirfond og virksomheter i offentlig forvaltning som kommune, fylkeskommune, statlig etat o.l. Dette utgjør om lag 44 000 nyregistreringer. Av disse er om lag 34 000 enkeltpersonforetak og 5 000 foreninger som til sammen utgjør hoveddelen av nyregistreringene i Enhetsregisteret. Det tas utgangspunkt i at en andel av totalkostnadene (25 pst.) dekkes av gebyrer i Foretaksregisteret, Konkursregisteret og Stiftelsesregisteret. Dette bygger på estimer fra Brønnøysundregistrene. Brønnøysundregistrene har tatt utgangspunkt i ressursbruken i Enhetsregisteret knyttet til virksomhetene som registreres i Foretaksregisteret, Konkursregisteret og Stiftelsesregisteret. Ifølge Brønnøysundregistrene er ressursbruken i Enhetsregisteret i disse sakene tilnærmet lik uavhengig av organisasjonsform. Det foreslås derfor at det settes en fast sats for tilleggsgebyret til Enhetsregisteret for virksomheter som registreres i Foretaksregisteret, Stiftelsesregisteret og Konkursregisteret. Tilleggsgebyret er av Brønnøysundregistrene beregnet til 590 kroner. Gebyrgrunnlaget for Enhetsregisteret settes til 75 pst. av de totale kostnadene, og det legges til grunn at 44 000 nyregistreringer i Enhetsregisteret gebyrlegges. Det foreslås videre at det differensieres mellom elektronisk innsendelse og innsendelse på papir. Det foreslås at gebyr for elektronisk innsendelse settes til 2 045 kroner, mens gebyr ved innsendelse på papir settes til 2 573 kroner.

Hjemlene for å kreve gebyr for de ulike tjenestene som tilbys i Brønnøysundregistrene ligger i de ulike lovene, mens de materielle reglene er samlet i gebyrforskriften. Enhetsregisterloven inneholder i dag ikke hjemmel for innkreving av gebyr. Departementet foreslår å innta en gebyrhjemmel i enhetsregisterloven § 4. Dette er omtalt i kapittel 7.

4.1.2 Registrering av konkursåpning i Konkursregisteret

Konkursregisteret legger forholdene bedre til rette for avdekking og bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Registeret inneholder sentrale opplysninger om hvert bo, blant annet hvem som er eller har vært daglig leder, styreleder og revisor i et konkursrammet foretak, og om styreleder, daglig leder eller innehaver har roller i andre foretak på tidspunktet for konkursåpning. Konkursregisteret kan også gi opplysninger om noen er

ilagt konkursskattene. Den retten som avsier kjennelse om konkursåpning skal sørge for registrering av konkursen i Konkursregisteret.

Registertjenesten inkluderer saksbehandling, drift og forvaltning samt eventuelle utviklingsaktiviteter. Estimerte kostnader for driften av Konkursregisteret er 13,81 mill. kroner, som i dag dekkes gjennom gebyrene i Løsøreregisteret.

Virksomhetstjenesten (registrering i Konkursregisteret) er en identifiserbar tjeneste, med identifiserbare brukere. I tråd med prinsippene for ny gebyrstruktur bør slike tjenester gebyrlegges særskilt.

I hovedsak er det to typer registrering i Konkursregisteret, registrering av konkursåpning og registrering av endringsmeldinger for nye opplysninger i boet. Et eventuelt gebyr for endringsmeldinger vil bety en rekke mindre gebyrkrav samt en uforholdsmessig stor administrativ byrde både for Brønnøysundregistrene og for boet. Gebyret bør derfor etter departementets vurdering knyttes til registrering av konkursåpninger i Konkursregisteret, som i realiteten er nyregistreringer i Konkursregisteret. En slik løsning sikrer at administrasjonskostnadene ikke blir unødvendig høye. Gebyret skal dekke kostnader tilknyttet registrering i Konkursregisteret, og ikke konkursåpningen som sådan.

Konsekvensen ved innføring av et slikt gebyr vil være at midlene i konkursboet reduseres, og at beløpet som gjenstår for fordringshavere reduseres tilsvarende. Fordringen bør etter departementets vurdering få prioritet tilsvarende omkostningene ved bobehandlingen, jf. dekningsloven § 9-2 første ledd nummer 2.

I 2020 ble det registrert 5 476 konkursåpninger i Konkursregisteret. I tillegg registreres konkursboet i Enhetsregisteret, og departementet mener at et gebyr på registrering av konkursåpningen i Konkursregisteret også bør dekke kostnaden ved registreringen i Enhetsregisteret. Totalt innebærer dette et gebyr på 2 873 kroner.

Brønnøysundregistrene har anslått at om lag 14 pst. av konkursboene vil ha midler til å dekke et gebyr i Konkursregisteret. For konkursbo som innstilles etter konkursloven § 135 så vil gebyret dekkes av konkursboet på lik linje med forsikring og salær til bostyrer. Den praktiske konsekvensen vil kunne være at bostyrer må prioritere ned andre oppgaver eller at rekvirentansvaret økes tilsvarende gebyret. En økning av rekvirentansvaret vil kunne føre til noe færre konkursåpninger som følge av høyere kostnader for konkursrekvirenten. I den grad gebyret medfører mindre midler til boet, vil dette kunne ha konsekvenser for gjennomføringen av andre oppgaver som blant annet bostyrers mulighet for å avdekke økonomisk kriminalitet. Det kan også nevnes at dagens gebyrer for konkursåpning er overpriset, ref. [Prop. 1 LS \(2020–2021\) \(regjeringen.no\)](#) side 243. Dagens gebyrer inkluderer derimot ikke kostnadene for registrering i Konkursregisteret. Samtidig har Konkursregisteret medført en betydelig effektivisering i bobehandlingen, og gitt en kostnadsbesparelse og fristilt midler som boet kan anvende til annen bobehandling eller utdeling til kreditorene. Tjenestene som registeret har ytt til boene, har frem til nå vært kostnadsfrie. Gebyret som foreslås er også relativt sett lavt.

Konkursregisteret er i dag ikke tilrettelagt for gebyrbetaling og det må derfor også teknisk legges til rette for slik funksjonalitet. Departementet foreslår at gebyret betales

etterskuddsvis, i likhet med dagens gebyrbelagte tjenester ved Brønnøysundregistrene. Dette vil blant annet gjøre det mulig å i større grad gjenbruke funksjonalitet, og vil etter Brønnøysundregistrenes vurdering kunne redusere utviklingskostnadene.

Etter departementets vurdering vil det være uheldig dersom en konkurs åpnes og ikke kan registreres i Konkursregisteret. I tilfeller hvor gebyret ikke betales til rett tid, foreslås det derfor at dette ikke skal få noen konsekvenser for selve registreringen i Konkursregisteret. Dersom gebyret ikke blir betalt foreslår departementet at det følges opp på samme måte som ved innkreving av øvrige gebyrer i Brønnøysundregistrene. Dette innebærer at faktura som ikke blir betalt innen 30 dager vil bli inkassovarslet. Gebyrer som ikke blir betalt etter inkassovarsel, vil bli overført til inkassobyrå for videre oppfølging. Konkursloven inneholder i dag ikke hjemmel for innkreving av gebyr ved registrering av konkursåpning. Departementet foreslår ny hjemmel for gebyr ved registrering av konkursåpning i konkursloven § 144 femte ledd.

4.2 Forslag til endringer av dagens gebyrer

4.2.1 Førstegangsregistrering i Foretaksregisteret

Foretaksregisteret registrerer alle norske og utenlandske foretak i Norge, og skal sikre rettsvern og økonomisk oversikt. Registeret er en viktig kilde for korrekte opplysninger om aktører i norsk næringsliv. De fleste næringsdrivende foretak plikter å registrere seg i Foretaksregisteret. Enkeltpersonforetak trenger kun å registrere seg i Foretaksregisteret dersom de driver med handel med innkjøpte varer eller har mer enn fem ansatte. Andre enkeltpersonforetak kan registrere seg frivillig. Foretaksregisteret bygger på grunndataene fra Enhetsregisteret. Estimerte kostnader for Foretaksregisteret i 2022 er 124,25 mill. kroner.

Dagens gebyrsats for førstegangsregistrering i Foretaksregisteret er høyere enn de faktiske kostnadene ved tjenesten. Registreringsgebyret dekker i dag også enkelte typer endringsmeldinger som ikke er gebyrbelagt, og de årlige kostnadene ved å vedlikeholde registeret. Dagens gebyrer tar til en viss grad hensyn til dette, ved at det er ulike satser for foretak med begrenset ansvar og foretak med ubegrenset ansvar.

Departementet har vurdert å innføre årsavgift for foretak i Foretaksregisteret. En årsavgift vil kunne gi insentiver for raskere å melde sletting av virksomheter, og på den måten bidra til et mer oppdatert register. En årsavgift vil også gjøre det mulig å redusere gebyrsatsen for nyregistreringer. En slik struktur vil medføre at gebyrbelastningen blir bedre fordelt mellom foretak med lang levetid og foretak med kort levetid. En årsavgift vil imidlertid medføre økte administrative kostnader. For næringslivet vil dette skje gjennom en ekstra årlig avgift, mens for Brønnøysundregistrene vil de administrative kostnadene øke som følge av kostnader i forbindelse med innkreving av årsavgiften og oppfølging ved manglende betaling. Vi har foreløpig ikke tall for hvor store administrasjonskostnadene ved innføring av en slik årsavgift ville blitt, og dette er ett av elementene det vil være behov å se nærmere på i det videre arbeidet.

Departementet foreslår derfor foreløpig at gebyr på førstegangsregistrering i Foretaksregisteret videreføres. Dersom dagens gebyrinntektskrav reduseres, vil også gebyrsatsene tilknyttet Foretaksregisteret kunne reduseres. Gebyrene vil dekke kostnadene i Foretaksregisteret og Regnskapsregisteret jf. omtale av finansiering av Regnskapsregisteret i punkt 4.3.1. Dette begrunnes med at brukergruppen for disse to registrene i stor grad er sammenfallende. Departementet foreslår ikke endringer for hvilke endringsmeldinger som skal være gebyrbelagt og hvilke som er gratis. Gitt gebyrinntektskravet for 2021 vil dette i praksis innebære en videreføring av dagens gebyrsatser. Se tabell 5.4 for oversikt over dagens gebyrsatser og anslag på gebyrsatser ved Foretaksregisteret dersom dagens gebyrinntektskrav reduseres.

4.2.2 Registreringer i Løsøreregisteret

Løsøreregisteret er et tinglysingsregister for rettigheter og pant i løsøre. En tinglysing medfører at rettigheten, for eksempel panteretten, blir registrert som heftelse på den personen eller det foretaket pantekravet retter seg mot. Tinglysing gir rettsvern for kreditorers rettigheter. Alle registrerte panteheftelser som ikke registreres i fast eiendom eller annet realregistrert formuesgode, fremkommer i dette registeret. Registeret er derfor svært viktig for banker og andre långivere, og ved at kjøper enkelt kan undersøke om en gjenstand er beheftet med pant. Løsøreregisteret brukes ofte som opplysningskilde i forbindelse med panteheftelser på bruktbiler og andre kjøretøy.

Løsøreregisteret inneholder i hovedsak to hovedkategorier av rettsstiftelser:

- *Registrering av panteheftelser og andre rettigheter i løsøre*
- *Registrering av utleggstrekk og forretninger om «intet til utlegg»*

Registrering av *åpning av gjeldsforhandling og frivillige eller tvungne gjeldsforhandlinger* i Løsøreregisteret omtales i punkt 4.3.2.

Ved registrering i Løsøreregisteret skilles det mellom gebyr ved innsendelse på papir (1 516 kroner) og gebyr ved elektronisk innsendelse (1 051 kroner). Departementets beregninger viser at dagens gebyrinntekter i Løsøreregisteret overstiger kostnadene med tilhørende registertjenester. Estimerte kostnader for Løsøreregisteret er 94,69 mill. kroner. I tråd med prinsippet om kostnadsdekning, bør gebyrsatsene reduseres. Samtidig må usikkerhet rundt fremtidige volumanslag til Løsøreregisteret tas med i beregningen ved fastsettelse av nye satser.

I Prop. 57 LS (2019-2020) vises det til at det i dag ikke er gitt særlige regler om elektronisk tinglysing av overdragelse av flere tinglyste dokumenter. I proposisjonen vises det blant annet til at verdipapirisering av for eksempel billån kan omfatte flere titalls tusen lån, og at dagens regler for gebyr vil medføre svært høye gebyrkostnader. For eksempel vises det til at ved en overføring av 50 000 billån vil det påløpe et tinglysingsgebyr på om lag 52 mill. kroner. Departementet har i den forbindelse vurdert om det er hensiktsmessig å sette et øvre tak på antall overdragelser det må betales gebyr for i de tilfeller hvor store porteføljer av panteretter skal overdras elektronisk.

Overdragelse av store porteføljer blir ikke alltid tinglyst i dag. Dette skyldes blant annet at det er kostbart som følge av gebyr for hver påtegning/dokument. Gjennom å legge til rette for massetinglysing i Løsøreregisteret vil registeret kunne bli mer oppdatert med tanke på hvem som er rettighetshaver til ulike panteretter og forenkle prosessen ved sletting i registeret.

I 2020 var det 698 505 tinglysinger i Løsøreregisteret. Andelen elektronisk tinglysing var 77 prosent. En forutsetning for å benytte elektronisk tinglysing er at rettighetshaver har etablert nødvendig funksjonalitet i sitt fagsystem og at den er integrert mot innsendingstjenesten i Altinn. Dagens løsning for elektronisk tinglysing omfatter kun overdragelse av ett dokument per melding. For at massetinglysing skal bli mulig vil det derfor være behov for å etablere en elektronisk løsning for overdragelse av flere tinglyste dokumenter. Det er i dag om lag 120 finansinstitusjoner som har tatt i bruk løsning for elektronisk tinglysing i Løsøreregisteret.

Overdragelse av panterett som sendes Løsøreregisteret per post krever en manuell behandling av hvert enkelt dokument. Departementet anser derfor at det fortsatt bør påløpe gebyr per overdragelse ved innsendelse på papir.

Kartverket har i dag en særskilt hjemmel og løsning for overdragelse av flere tinglyste dokumenter. Massetinglysing i Kartverket er regulert i forskrift om gebyr ved tinglysing mv. § 1 første ledd:

«For tinglysing, registrering eller anmerkning i grunnboken betales et gebyr på kr 585,– for papirbasert innsending og kr 540,– for elektronisk innsending, med mindre annet følger av denne forskriften. Ved felles elektronisk tinglysing av overdragelse av 10 eller flere elektroniske pantedokumenter betales et gebyr på kr 5400,–.»

Hjemmelen for massetinglysing i Kartverket gjelder kun ved elektronisk innsending av overdragelser av elektronisk tinglyste pantedokumenter. Etter departementets vurdering bør hjemmel for tinglysing i Løsøreregisteret innrettes på en lignende måte. Det vil da være mulig å i større grad automatisere saksbehandlingen i Brønnøysundregistrene. Etter Brønnøysundregistrenes vurdering vil derimot et makstak ikke være i tråd med retningslinjene i rundskrivet om gebyr- og avgiftsfinansiering. Dette siden kostnadene ved å produsere og levere tjenesten vil være lik uavhengig om overdragelsen omfatter ett eller flere tinglyste dokumenter.

På bakgrunn av dette foreslås det ikke et makstak, men at massetinglysing i Løsøreregisteret reguleres slik at det betales ett tinglysingsgebyr per melding. En melding kan derimot inneholde flere overdragelser. Begrensning av antall overdragelser i hver melding må vurderes nærmere i forbindelse med utvikling av en slik tjeneste. Brønnøysundregistrenes foreløpige vurdering er at en begrensning på mellom 500 til 1000 overdragelser vil være hensiktsmessig i første fase.

Departementet foreslås at det etableres en særskilt løsning for elektronisk tinglysing av overdragelser av elektronisk tinglyste pantedokumenter. Videre foreslås det at ved innsendelse på papir så opprettholdes dagens løsning ved at det påløper ett tinglysingsgebyr per dokument.

I fastsettelsen av gebyr tar departementet utgangspunkt i at gebyrene ikke skal overstige kostnaden ved å produsere og levere den aktuelle tjenesten. Selv om det etter tinglysingsloven ikke er et krav om tinglysing av overdragelser i Løsøreregisteret, mener departementet at det er behov for å regulere gebyr ved overdragelse av mange tinglyste dokumenter samtidig.

4.3 Forslag om finansiering gjennom påslag på andre gebyrer

4.3.1 Regnskapsregisteret

Alle regnskapspliktige foretak plikter til å sende inn årsregnskap til Regnskapsregisteret jf. regnskapsloven § 3-1. Registertjenesten går i hovedsak ut på å registrere årsregnskap i Regnskapsregisteret, kontroll og kvalitetssikring, tilpasning av tjenester i Altinn, veiledning, klagebehandling m.m.

Tjenesten er identifiserbar og bør derfor inngå i gebyrgrunnlaget. Estimerte kostnader for Regnskapsregisteret er 60,62 mill. kroner, som i dag finansieres gjennom gebyrene i Løsøreregisteret og Foretaksregisteret.

Tabell 4.1: Utvikling i antall innsendte regnskap

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antall årsregnskap	306 217	322 872	333 849	345 215	353 890	368 103	383 008

Departementet har vurdert ulike måter å finansiere denne tjenesten på. Departementet har vurdert årsavgift for Foretaksregisteret, kombinert med redusert gebyr for nyregistreringer. En årsavgift vil kunne ta hensyn til livslengden på foretakene, og dermed gi en bedre fordeling av kostnadene mellom foretakene. Tall fra Brønnøysundregistrene viser at det ved utgangen av mars 2021 var registrert 497 044 foretak i Foretaksregisteret. Årsavgiften per foretak ville dermed kunne bli lav samtidig som en reduksjon av gebyr for nyregistrering vil medføre besparelser for foretak i oppstartsfasen. Departementet anser imidlertid at en årsavgift vil kunne medføre en betraktelig økning i administrative kostnader både for offentlig forvaltning og for næringslivet, og foreslår derfor ikke en slik løsning.

Med utgangspunkt i antall innsendte årsregnskap for 2020, vil et gebyr på om lag 160 kroner dekke kostnaden for registeret. Et eventuelt gebyr for innsendelse av årsregnskap vil bety et årlig mindre gebyr for alle virksomheter som har innsendelsesplikt til Regnskapsregisteret. Selv om ikke gebyret vil være stort for hver enkelt virksomhet, antar vi at de totale administrative kostnadene for Brønnøysundregistrene vil øke vesentlig ved innføring av et slikt nytt årlig gebyr. I dag dekkes kostnadene tilknyttet tjenesten i Regnskapsregisteret i forbindelse med registrering i Foretaksregisteret. Hvis vi tar utgangspunkt i dagens situasjon, vil næringslivets kostnader øke som følge av at alle regnskapspliktige foretak får ett nytt årlig gebyr. Vi har per dags dato ikke tall for

størrelsen på administrasjonskostnadene ved innføring av et slikt gebyr, men det forutsettes at innføring av et nytt gebyr og en vesentlig økning i antall gebyrer som skal kreves inn og følges opp ved manglende betaling, vil øke de administrative kostnadene samlet sett.

På bakgrunn av dette foreslås det ikke et eget gebyr for innsendelse av årsregnskap.

Gjennom selskapslovgivningen er det åpnet for å gjennomføre en rekke selskapstransaksjoner forutsatt at de bygger på en mellombalanse som er registrert i Regnskapsregisteret. Innsending og registrering av mellombalanser er knyttet til selskapstransaksjoner som selskapet selv eller dets eiere har besluttet. Innsendelse er derved ikke en plikt på linje med innsendelse av årsregnskapet. Foretak som benytter seg av denne tjenesten, bør etter departementets syn også finansiere kostnadene, herunder en forholdsmessig andel av kostnadene til Regnskapsregisteret.

Dette innebærer at det i utgangspunktet burde opprettes et eget gebyr for innsendelse av mellombalanser. Brønnøysundregistrene har beregnet at et slikt gebyr vil bli på om lag 330 kroner. Brønnøysundregistrene har beregnet at kostnaden for denne tjenesten vil være på om lag 2 mill. kroner, noe som innebærer at kostnaden vil utgjøre mindre enn én prosent av etatens totalkostnader. Det antas at administrasjonskostnaden knyttet til innkreving av gebyret vil kunne bli større enn inntektene. På bakgrunn av dette foreslås det per i dag ikke et eget gebyr ved innsendelse av mellombalanser i tråd med prinsippene presentert i kapittel 3.

Det foreslås at kostnadene i Regnskapsregisteret dekkes gjennom gebyrene i Foretaksregisteret. Dette begrunnes med at brukergruppen av Foretaksregisteret og Regnskapsregisteret i stor grad er sammenfallende. Alle aksjeselskaper, allmennaksjeselskap, statsforetak er for eksempel regnskapspliktige, mens små enkeltpersonsforetak har normalt ikke regnskapsplikt jf. regnskapsloven § 1-2 nr. 11. Et eget gebyr på innsendelse av årsregnskap vil kunne øke de administrative kostnadene betraktelig, både for næringslivet og for det offentlige ved innkreving av gebyret. For å sikre at virksomheter ikke betaler for en tjeneste de ikke benytter kunne dette vært løst gjennom en differensiering i gebyrsatsene mellom regnskapspliktige og ikke regnskapspliktige foretak. Dette er noe vi ønsker å se på i det videre arbeidet.

4.3.2 Gjeldsordningsregisteret

Åpning av gjeldsforhandling samt frivillige eller tvungne gjeldsordninger registreres i Gjeldsordningsregisteret, som er en del av Løsøreregisteret. Gjeldsordningsregisteret inneholder opplysninger om hvem som har fått innvilget gjeldsforhandlinger eller gjeldsordninger og inneholder kopier av underskrevne gjeldsordningsavtaler. Registeret inneholder også opplysninger om hvor i saksbehandlingsprosessen en sak til enhver tid ligger, hvilken namsrett eller namsmann som arbeider med saken, og hvilke frister som gjelder.

Registrering i Gjeldsordningsregisteret er en identifiserbar tjeneste som brukerne har nytte av. I utgangspunktet faller derfor registeret innenfor departementets hovedprinsipp for hvilke registre som bør gebyrlegges.

I 2019 ble det registrert 2 188 åpninger av gjeldsforhandling i Gjeldsordningsregisteret. I tillegg ble det registrert 1 731 frivillige gjeldsordninger i 2019. Kostnaden for driften av registeret ligger som følge av det lave volumet, under den foreslåtte grensen på én prosent av totalkostnadene. I henhold til gjeldsordningsloven § 7-1 registreres åpning av gjeldsforhandling, frivillig gjeldsordning og tvungne gjeldsordninger i Løsøreregisteret. Den lave kostnaden ved registeret tilsier at det ikke bør innføres et eget gebyr.

Frivillige og tvungne gjeldsordninger for privatpersoner skal registreres i Løsøreregisteret, jf. gjeldsordningsloven § 7-1 første ledd. Det er namsmyndigheten som sørger for registreringen, jf. tredje ledd. Registreringen i Løsøreregisteret skal først og fremst sikre notoritet, men også nødvendig publisitet. De som har behov for det, kan ved å undersøke i Løsøreregisteret, gjøre seg kjent med åpningen og gjeldsforhandlingen og innrette seg etter dette. Dette vil ofte gjelde banker og andre som mottar forespørsler om å gi lån/kreditt, og som gjennom oppslag i Løsøreregisteret enkelt kan kontrollere om vedkommende har fått åpnet gjeldsforhandling eller er inne i en gjeldsordningsperiode. Når gjeldsordningsperioden er gjennomført sørger namsmannen for å slette panteheftelser som er registrert i Løsøreregisteret i henhold til gjeldsordningsloven § 7-2. Brønnøysundregistrene vurderer at tjenesten, både teknisk og forretningsmessig, har nær tilknytning til de andre tjenestene i Løsøreregisteret.

Departementet foreslår på bakgrunn av dette at registeret finansieres gjennom et påslag på gebyrene for de andre tjenestene som administreres gjennom Løsøreregisteret. Dette begrunnes med at Gjeldsordningsregisteret er en integrert del av Løsøreregisteret både teknisk og forretningsmessig.

4.4 Finansiering av registre som statsoppdrag

Frivillighetsregisteret finansieres i dag som statsoppdrag, mens Oppgaveregisteret og Gebyrsentralen finansieres fra gebyrene i Foretaks- og Løsøreregisteret. Kommunalt rapporteringsregister ble tidligere finansiert av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, men finansieringen ble overført til Nærings- og fiskeridepartementet fra 1.1.2019 og inngår i den ordinære bevilgningen til Brønnøysundregistrene. Da register for offentlig støtte ble etablert i 2016, ble det ikke vurdert som aktuelt å innføre et eget gebyr for dette registeret.

Departementet foreslår at Frivillighetsregisteret, Oppgaveregisteret, Register for offentlig støtte, Gebyrsentralen, Ektepaktregisteret og Kommunalt rapporteringsregister finansieres over statsbudsjettet som statsoppdrag. En eventuell reduksjon av dagens gebyrinntektskrav vil bli vurdert og eventuelt fremmet for Stortinget i den ordinære budsjettprosessen. Nedenfor beskrives kort de aktuelle registrene.

4.4.1 Registeret for offentlig støtte

Registeret for offentlig støtte gir en oversikt over offentlig støtte som gis til støttemottakere som driver økonomisk virksomhet. Opplysningene skal gis av støttegiverne. Formålet med registeret er å skape mer åpenhet rundt offentlig støtte.

Offentlig støtte som omfattes av EØS-avtalen, det vil si beløp på 500 000 euro eller mer, er i dag registreringspliktig. Registeret er også åpent for å melde tildelinger under dette beløpet hvis støttegiver ønsker det.

Departementet har vurdert å innføre et registreringsgebyr eller en årsavgift for bruk av registeret. Etter vår vurdering vil et registreringsgebyr eller en årsavgift kunne medføre at færre støttegivere frivillig ønsker å registrere seg, hvilket ikke er ønskelig. Det vurderes også som lite hensiktsmessig at en offentlig støttegiver blir pålagt å betale gebyr til en annen offentlig instans, da det samlet sett kan føre til økte administrative kostnader for staten og dermed stride mot prinsippet om effektiv ressursbruk.

Etter departementets vurdering tilsier det finansiering som statsoppdrag.

4.4.2 Frivillighetsregisteret

Etter departementets syn er dette en identifiserbar tjeneste som i utgangspunktet bør gebyrlegges, jf. hovedprinsippet i kapittel 3 om gebyrlegging av identifiserbare tjenester. Frivillighetsregisteret skal forbedre og forenkle samhandling mellom frivillig virksomhet og offentlige myndigheter, sikre systematisk informasjon som kan styrke det rettslige grunnlaget til og kunnskapen om den frivillige aktiviteten, og legge til rette for den offentlige politikken overfor frivillig sektor. Det kan argumenteres for at registerets formål tilsier at registeret bør finansieres som et statsoppdrag.

Det har tidligere vært et registreringsgebyr og en årsavgift ved Frivillighetsregisteret. Registreringsgebyret ble fjernet i forbindelse med statsbudsjettet for 2015, mens årsavgiften ble fjernet i forbindelse med statsbudsjettet for 2016. Tidligere vedtak fra Stortinget innebærer at Frivillighetsregisteret defineres som et statsoppdrag, og det foreslås ikke å gjeninnføre et gebyr eller en årsavgift nå.

4.4.3 Oppgaveregisteret

Oppgaveregisteret holder løpende oversikt over næringslivets oppgaveplikter til det offentlige. Målet er å hindre overflødig innsamling av informasjon og registrering av opplysninger. Oppgaveregisteret er et viktig verktøy i regjeringens arbeid med å lette administrative byrder for næringslivet, og kan særlig være nyttig for små og mellomstore foretak.

I dag finansieres Oppgaveregisteret gjennom andre gebyrer hos Brønnøysundregistrene. Etter departementets syn er det lite hensiktsmessig å innføre et gebyr for offentlige myndigheters plikter i henhold til oppgaveregisterloven.

Departementet mener registerets formål tilsier at det er mest hensiktsmessig at dette finansieres som et statsoppdrag.

4.4.4 Gebyrsentralen

Gebyrsentralen registrerer og fakturer vedlegg som grunnlag for regnskapsføring og innkreving av gebyr til staten, det vil si gebyr for tvangssalg, utleggsforretninger og andre tvangsforretninger som blir utført av lensmenn og byfogder.

Tingretten gjennomfører årlig et stort antall tvangsforretninger. Forretningene er gebyrbelagt og reguleres årlig gjennom størrelsen på rettsgebyret. Gebyrsentralen registrerer og innkrever gebyrene på vegne av tingrettene. Gebyr som er generert av tingretten, kreves inn av Brønnøysundregistrene, mens gebyr generert av namsmenn kreves inn av Statens innkrevingsentral.

Kostnadene til Gebyrsentralen har inngått i dagens kostnadsgrunnlag for gebyrer, og finansieres dermed gjennom andre gebyrer. Gebyrsentralen er i hovedsak en regnskapssentral som sender ut fakturaer for tingrettene i tvangssaker og tjenesten har ikke direkte sammenheng med Brønnøysundregistrenes registervirksomhet. Departementet foreslår derfor at Gebyrsentralen tas ut av dagens gebyrgrunnlag.

Gebyrsentralen inngår i Brønnøysundregistrenes ordinære bevilgning i dag, og forslaget vil kun ha innvirkning på inntektskravet som vil reduseres tilsvarende virksomhetstjenestens kostnader.

4.4.5 Kommunalt rapporteringsregister

Kommunalt rapporteringsregister (KOR) gir oversikt over rapporteringspliktene som statlige virksomheter har pålagt kommuner og fylkeskommuner. Registeret skal være oppdatert og inneholde en fullstendig oversikt over og informasjon om kommunesektorens rapporteringsplikter.

Brønnøysundregistrene fører KOR på vegne av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Registeret ble tidligere finansiert over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett som et særfinansiert register, men i statsbudsjettet for 2019 ble finansieringen overført til Nærings- og fiskeridepartementet gjennom en rammeoverføring. Departementet mener registerets formål tilsier at det er mest hensiktsmessig at dette finansieres som et statsoppdrag.

4.4.6 Ektepaktregisteret

Registrering av ektepakter gjøres i Ektepaktregisteret. Dagens sats for tinglysing av ektepakt er på 1 516 kroner. Dagens gebyrinntekter overstiger kostnadene for registertjenesten, og bør derfor reduseres. Kostnaden for denne virksomhetstjenesten ligger samtidig under den foreslåtte grensen på én prosent av totalkostnaden til Brønnøysundregistrene. Departementet foreslår derfor at gebyret for registrering av ektepakter i Ektepaktregisteret avvikles. Dette vil kunne gi administrative besparelser både for brukerne og for Brønnøysundregistrene. Departementet foreslår at registeret tas ut av gebyrgrunnlaget og finansieres som et statsoppdrag. Alternativt kunne registeret vært finansiert ved et påslag på andre gebyrer. Etter departementets syn har ikke

registerets brukergruppe tilstrekkelig knytning til andre gebyrbelagte registre, og anser derfor at en slik løsning ikke ville vært hensiktsmessig.

4.5 Finansiering av særfinansierte registre og oppdrag

De særfinansierte registrene drives av Brønnøysundregistrene på vegne av et departement eller en annen statlig virksomhet. Departementet foreslår ikke endringer av finansieringen av disse i denne omgang, hvilket betyr at disse ikke vil være en del av gebyrgrunnlaget for Brønnøysundregistrene. Nedenfor beskrives derfor kort de aktuelle registrene.

4.5.1 Akvakulturregisteret

Akvakulturregisteret inneholder oversikt over akvakulturtillatelser og vesentlige vedtak knyttet til disse, i tillegg til tinglyste rettigheter til tillatelsene. Registeret inneholder en forvaltningsdel og en tinglysingsdel. Fiskeridirektoratet er ansvarlig for forvaltningsdelen av registeret, medregnet utlevering og registrering av innholdet i akvakulturtillatelsen. Det er i dag et tinglysingsgebyr tilknyttet Akvakulturregisteret. Brønnøysundregistrene fører inn og er ansvarlig for opplysninger knyttet til tinglysingsdelen av registeret.

Registeret finansieres i dag av Fiskeridirektoratet.

4.5.2 Registeret for utøvere av alternativ behandling

Registeret for utøvere av alternativ behandling inneholder opplysninger om registrerte utøvere og om utøverorganisasjoner av alternativ behandling. Registerordningen skal være med på å sikre pasientvernet og forbrukerrettighetene for den som oppsøker en registrert, alternativ behandler. Registreringen gjelder bare for alternativ behandling som er rettet mot mennesker.

Registerordningen for utøvere av alternativ behandling er frivillig. Helsedirektoratet er ansvarlig for godkjenning av utøverorganisasjoner som kan være med i registerordningen. Godkjenningen er knyttet til formelle, etiske og forretningsmessige forhold, og innebærer ingen faglig eller kvalitetsmessig vurdering av den enkelte utøver eller behandlingsform.

Det er i dag et registreringsgebyr og en årsavgift tilknyttet registeret. Registeret finansieres av Helsedirektoratet.

4.5.3 Jegerregisteret

Jegerregisteret er et register over personer som er kvalifisert til å drive med jakt i Norge. Oppgavene som blir utført ved Jegerregisteret, er først og fremst registrering av jegere som har bestått jegerprøven, og utsending av jegeravgiftskort. Jegerregisteret inneholder også opplysninger om personer som er fradømt jaktrett for kortere eller lengre tid.

Dagens jegeravgift og fellingsavgift er ikke direkte knyttet til Brønnøysundregistrenes registertjeneste. Det fremgår av lov om jakt og fangst av vilt § 43 at avgiftene går inn i et viltfond til fremme av viltforvaltningen.

Registeret finansieres i dag av Miljødirektoratet.

4.5.4 Partiregisteret

Partiregisteret er et register over politiske partier i Norge. Registrering i Partiregisteret gir grunnlag for hvem som kan representere partiet overfor valgmyndighetene. At et parti er registrert i Partiregisteret har også betydning for hvilke regler som gjelder i forbindelse med partiets listeforslag og for godkjenning av valgsedler. Registeret inneholder opplysninger om partiets navn, organisasjonsnummer, adresse og kontaktperson.

Registeret finansieres i dag av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

4.5.5 Reservasjonsregisteret

Privatpersoner kan reservere seg mot adressert reklame i posten og mot telefonsalg ved å registrere seg i Reservasjonsregisteret. Alle som sender ut reklame rettet mot privatpersoner som kunder, har plikt til å oppdatere listene sine mot Reservasjonsregisteret minst én gang i måneden. Det er i dag gratis å reserve seg for privatpersoner. Foretak som oppdaterer egne registre mot Reservasjonsregisteret må betale et gebyr.

Registeret finansieres i dag av Barne- og familiedepartementet.

4.5.6 EMAS – Eco-Management and Audit Scheme

EMAS er en frivillig registreringsordning for «miljøregistrering» av organisasjoner innenfor EU. En EMAS-godkjenning betyr at organisasjonen både overholder og går lenger i miljøarbeidet enn lovfestede krav. Gjennom EØS-avtalen kan også norske organisasjoner delta i ordningen. Flere norske organisasjoner som konkurrerer i det europeiske markedet, er registrert i EMAS.

Brønnøysundregistrene er ansvarlig for registrering av organisasjoner som vil være med i ordningen og oppdaterer registeropplysningene i EMAS.

EMAS-ordningen finansieres i dag av Miljødirektoratet.

4.5.7 Kontroll av medlemslister for tros- og livssynssamfunn

Tros- og livssynssamfunn som ikke er en del av Den norske kirke, må hvert år sende inn en liste med fødselsnummer for alle medlemmer det kreves tilskudd for.

Brønnøysundregistrene kontrollerer listen mot Folkeregisteret, Den norske kirkes medlemsregister og øvrige tros- og livssynssamfunns medlemslister, men registrerer ikke inn- og utmeldinger. Registrering av medlemslistene er en kontroll- og opplysningstjeneste fra Brønnøysundregistrene, og ikke et eget register.

Oppdraget finansieres i dag av Barne- og familiedepartementet.

5 Gebyrgrunnlag

Dagens gebyrgrunnlag tar utgangspunkt i de totale driftskostnadene til Brønnøysundregistrene, inkludert en andel av Brønnøysundregistrenes tjenesteeierfinansiering av Altinn. I tillegg er betalt merverdiavgift, pensjonskostnader,

lovpålagte sidekostnader og utviklingsprosjekter inkludert i gebyrgrunnlaget. Det gjøres fradrag for kostnader til drift og forvaltning av Frivillighetsregisteret og for særfinansierte registre og oppdrag.

Departementet mener at dette ikke er en hensiktsmessig måte å beregne gebyrgrunnlaget på. Gitt opplysninger departementet nå sitter på foreslås det at gebyrgrunnlaget skal ta utgangspunkt i de estimerte kostnadene for registertjenestene som skal være en del av gebyrgrunnlaget. Dette vil i praksis innebære at flere registre tas ut av gebyrgrunnlaget. Det som vil komme i tillegg er avskrivningskostnader for ny registerplattform og mva.-kostnader.

Målet med forslaget er å legge opp en grunnleggende struktur for finansiering av Brønnøysundregistrenes registertjenester. Utgangspunktet er at tjenester som kan identifiseres og som ikke har kun marginale kostnader, gebyrfinansieres. Det foreslås å sette den nedre grensen for hvor stor prosentandel av totalkostnadene til Brønnøysundregistrene skal stå for før det opprettes gebyr, til én prosent.

Departementet foreslår at Enhetsregisteret, Konkursregisteret, Regnskapsregisteret, Foretaksregisteret, Løsøreregisteret og Gjeldsordningsregisteret blir en del av gebyrgrunnlaget. Estimerte driftskostnader for disse registrene er 361,29 mill. kroner. For Gjeldsordningsregisteret foreslås det ikke et eget gebyr, men at registeret finansieres gjennom et påslag på gebyrene i Løsøreregisteret. Dette registeret har en estimert kostnad på om lag 2,40 mill. kroner.

Departementet foreslår videre at Frivillighetsregisteret, Ektepaktregisteret, Oppgaveregisteret, Register for offentlig støtte, Kommunalt rapporteringsregister, Gebyrsentralen og særfinansierte registre og oppdrag unntas fra gebyrgrunnlaget. Samlede kostnader for disse registrene er estimert til om lag 39,55 mill. kroner.

I henhold til rundskriv R-112/15 *Bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering* (side 4, fotnote 2) skal merverdiavgift inngå i kostnadsgrunnlaget for gebyrene. I tillegg fremkommer det (av fotnoten) at kostnaden ved større investeringer i relevante driftsmidler med en levetid på flere år kan dekkes inn ved et påslag på gebyret gjennom investeringens antatte levetid. På bakgrunn av dette foreslås det at merverdiavgift og avskrivninger knyttet til ny registerplattform for Brønnøysundregistrene inkluderes i gebyrgrunnlaget.

Tabell 5.1 – Mva.-kostnader

i mill. kr

År	2020	2021	2022	2023
Mva.-kostnad	19,4	19,8	20,2	20,6

Tabell 5.2 – Avskrivning ny registerplattform

i mill. kr

År	2020	2021	2022	2023
Avskrivning ny registerplattform	5,3	21,1	30,0	40,2

Samlet gebyrgrunnlag blir da på om lag 415,89 mill. kroner i 2022, som vil danne grunnlaget for fastsettelse av gebyrsatser. Tabell 5.3 viser forslag til fordeling av kostnadsgrunnlaget.

Tabell 5.3 - Fordeling av kostnader på gebyrbelagte registre

Register	Driftskostnad	Totalkostnad	Prosentvis fordeling
Løsøreregisteret	81,03 mill. kroner	94,69 mill. kroner	22,43 %
Konkursregisteret	12,13 mill. kroner	13,81 mill. kroner	3,36 %
Regnskapsregisteret	51,47 mill. kroner	60,62 mill. kroner	14,25 %
Enhetsregisteret	107,57 mill. kroner	122,52 mill. kroner	29,77 %
Foretaksregisteret	109,09 mill. kroner	124,25 mill. kroner	30,2 %
Totalt	361,29 mill. kroner	415,89 mill. kroner	100 %

Fordelingen tar utgangspunkt i de direkte kostnadene for de ulike registrene. De indirekte kostnadene er deretter fordelt på alle registrene (både gebyrfinansierte og ikke gebyrfinansierte tjenester), og omfatter blant annet støttetjenester, administrasjonskostnader, prosjektkostnader, Brønnøysundregistrenes andel av tjenesteeierfinansiering av Altinn og husleie. Deretter er det gjort et påslag for mva.-kostnader og avskrivningskostnader for ny registerplattform basert på den prosentvise fordelingen i tabell 5.3. Kostnadene for Gjeldsordningsregisteret er lagt inn i kostnadsgrunnlaget for Løsøreregisteret.

Tabell 5.4 - gebyrsatser

	Gebyrsatser i dag	Nye gebyrsatser ved videreføring av dagens gebyrinntektskrav	Nye gebyrsatser ved redusert gebyrinntektskrav
Løsøreregisteret			
Papir	1 516 kroner	696 kroner	450 kroner
Elektronisk	1 051 kroner	483 kroner	312 kroner

Konkursregisteret			
Papir	Ingen gebyr	2 873 kroner	2 873 kroner
Elektronisk	Ingen gebyr	2 873 kroner	2 873 kroner
Foretaksregisteret - kunngjøringer			
Papir	2 832 kroner	2 832 kroner	1 973 kroner
Elektronisk	1 440 kroner	1 440 kroner	1 003 kroner
Foretaksregisteret – registreringsgruppe 1			
Papir	6 797 kroner	6 797 kroner	5 324 kroner
Elektronisk	5 570 kroner	5 570 kroner	4 470 kroner
Foretaksregisteret – registreringsgruppe 2			
Papir	2 832 kroner	2 832 kroner	2 562 kroner
Elektronisk	2 250 kroner	2 250 kroner	2 157 kroner
Enhetsregisteret			
Papir	Ingen gebyr	2 573 kroner	2 573 kroner
Elektronisk	Ingen gebyr	2 045 kroner	2 045 kroner
Ektepaktregisteret*			
Papir	1 516 kroner	Ingen gebyr	Ingen gebyr

**Registeret har i dag ikke elektronisk løsning for innsendelse*

Forslag til nye gebyrsatser presentert i tabell 5.4 er et anslag, og det vil kunne komme mindre justeringer i forslag til endelige gebyrsatser bl.a. basert på oppdaterte volumprognoser. En eventuell reduksjon av dagens gebyrinntektskrav vil bli vurdert og eventuelt fremmet for Stortinget i den ordinære budsjettprosessen.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

6.1 Konsekvenser for næringslivet

Forslaget innebærer at gebyrsatsene for Løsøreregisteret settes ned. Gebyrsatsene er ikke prisjustert siden 2016, slik at det allerede har vært en reell nedgang. En viktig del av forslaget er at næringslivet i større grad vil betale for de faktiske tjenestene som de benytter. Forslaget innebærer økte kostnader for blant annet enkeltpersonforetak i forbindelse med nytt gebyr for førstegangsregistrering i Enhetsregisteret. Når det gjelder

nytt gebyr for registrering av konkursåpning i Konkursregisteret, vil dette medføre at beløpet som gjenstår for fordringshavere reduseres.

Nye gebyrer vil medføre økte administrative kostnader for næringslivet. Den totale gebyrbelastningen vil derimot reduseres dersom Brønnøysundregistrenes gebyrinntektskrav settes ned fra dagens nivå. Endelige satser vil avhenge av Stortingets årlige inntektskrav. Regjeringens forslag til inntektskrav for Brønnøysundregistrene er på 520,99 mill. kroner for 2021. Dette gir en samlet overprising i 2022 på om lag 105 mill. kroner. En eventuell reduksjon av dagens gebyrinntektskrav vil bli vurdert i den ordinære budsjettprosessen.

6.2 Konsekvenser for offentlig sektor

Forslaget vil få konsekvenser for Brønnøysundregistrene. Dette gjelder tilpasning av systemer for å legge til rette for innbetaling av gebyr, og administrative konsekvenser med tanke på oppfølging.

7 Forslag til lov- og forskriftsendringer

I

I lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret gjøres følgende endringer:

Ny § 16a skal lyde:

§ 16a Gebyr for registrering

For første gangs registrering i Enhetsregisteret skal det betales gebyr. Det kan også kreves gebyr for andre meldinger som skal registreres. Gebyret skal dekke registrering, endringsmeldinger og en forholdsmessig andel av drift og forvaltningskostnadene ved Enhetsregisteret. Departementet gir nærmere regler om gebyrenes størrelse og innkrevingsform.

II

I lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak gjøres følgende endringer:

§ 4-1 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Gebyret skal dekke registrering, endringsmeldinger og en forholdsmessig andel av drift og forvaltningskostnadene ved Foretaksregisteret.

Nåværende tredje punktum blir nytt fjerde punktum.

III

I lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs gjøres følgende endringer:

Ny § 144 femte ledd skal lyde:

For registrering av konkursåpning i Konkursregisteret skal det betales gebyr. Det kan også kreves gebyr for andre meldinger som skal registreres. Gebyret skal dekke registrering, endringsmeldinger og en forholdsmessig andel av drift og forvaltningskostnadene ved Konkursregisteret. Departementet gir nærmere regler om gebyrenes størrelse og innkrevingsform.

IV

I forskrift 11. desember 2015 nr. 1668 om gebyr til Brønnøysundregistrene gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd nytt siste punktum skal lyde:

Konkursboet (ved bostyrer) plikter å betale gebyr for registrering av konkursåpning i Konkursregisteret.

§ 4 nytt andre ledd skal lyde:

Ved felles elektronisk tinglysing av overdragelse av flere pantedokumenter som er tinglyst elektronisk skal det betales et gebyr på 483 kroner. Tinglysingsmyndigheten kan sette et makstak for antall overdragelser i hver melding.

Nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd

Bokstav e og ny bokstav f i tredje ledd skal lyde:

e) avgjørelser i medhold av *gjeldsordningsloven*
f) *ektepakt*.

Ny § 6 skal lyde:

§ 6 *Gebyr for registrering i Enhetsregisteret*

For første gangs registrering av enheter i Enhetsregisteret skal det betales gebyr med 1 803 kroner ved elektronisk innsendelse til Enhetsregisteret. Er innsendelsen på papir skal det betales gebyr med 2 270 kroner.

Ny § 7 skal lyde:

§ 7 *Gebyr for registrering av konkursåpning i Konkursregisteret*

For registrering av konkursåpning i Konkursregisteret skal det betales gebyr med 2 632 kroner ved elektronisk innsendelse til Konkursregisteret og 2 632 kroner ved

innsendelse på annen måte. Gebyret etter første punktum skal dekkes foran all annen gjeld etter dekningsloven § 9-2 første ledd nr. 2.

Nåværende § 6 til § 14 blir ny § 8 til § 16.

§ 8 andre ledd andre punktum skal lyde:

For bestilling og avgivelse på andre måter gjelder bestemmelsene i § 9 til § 15.